

Posouzení námitky diskriminace ve věci zákazu vstupu s kočárkem do prostor gynekologické ambulance

Paní X. X. (stěžovatelka) se na mě obrátila s podnětem, ve kterém namítala diskriminaci v přístupu ke zdravotní péči z důvodu svého mateřství. Diskriminaci spatřovala v tom, že jí personál gynekologické ambulance [název společnosti], s. r. o. (ambulance nebo Centrum), neumožnil v březnu 2023 vstoupit do prostor čekárny a absolvovat vyšetření u lékaře, protože s sebou měla v kočárku své dvouleté dítě. Zákaz vstupu s kočárky je umístěn na vstupních dveřích ambulance.

Působnost ve věcech práva na rovné zacházení a ochrany před diskriminací vykonávám na základě zákona.¹ Obětem diskriminace poskytuji metodickou pomoc. Na základě podnětu stěžovatelky jsem se rozhodl věc blíže prověřit a posoudit, zda se Centrum dopustilo diskriminace.

A. Shrnutí závěrů

Zákaz vstupu s kočárky do prostor gynekologické ambulance představuje přímou diskriminaci z důvodu pohlaví (mateřství), protože znevýhodňuje ženy, které nemají jinou možnost než absolvovat gynekologickou prohlídku i se svým dítětem, v přístupu ke zdravotní péči.²

Zákaz vstupu s kočárky sice sleduje legitimní cíl (zejména umožnění bezproblémového provozu ambulance a ochranu zdraví ostatních pacientek), ale není přiměřený a nezbytný.³

Nelze prokázat, zda došlo v březnu 2023 k diskriminaci stěžovatelky tím, že ji pracovnice na recepci vykázala s dětským kočárkem z prostor ambulance, protože vyjádření stěžovatelky a vedoucího lékaře ambulance o okolnostech tohoto incidentu se zcela rozcházejí.

B. Skutková zjištění

B.1 Vyjádření stěžovatelky

Stěžovatelka uvedla, že byla pacientkou Centra více než 4 roky. Během této doby v péči Centra prošla dvěma těhotenstvími. V době incidentu v březnu 2023 čekala třetí dítě. S péčí a přístupem ošetřujících lékařů byla spokojena, a proto Centrum navštěvovala i navzdory tomu, že na prohlídky nesměla brát své děti. Kvůli zajištění hlídání dětí během prohlídek si musela najmout chůvu.

Dne 17. března 2023 měla stěžovatelka v Centru termín pravidelné těhotenské prohlídky. Kromě toho potřebovala s lékařem řešit také akutní zdravotní problém. Z důvodu shody několika okolností (manžel v zahraničí, odřeknutí hlídání ze strany chůvy, onemocnění dětí známé, která jí nabídla náhradní hlídání) neměla jinou možnost než vzít své dvouleté dítě v kočárku s sebou. Stěžovatelka uvedla, že v daný den ráno dítě záměrně vzbudila dříve, aby v čase prohlídky spalo a nerušilo ostatní pacienty, lékaře ani zdravotnický personál.

1 Ustanovení § 1 odst. 5 ve spojení s ustanovením § 21b zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

2 Ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

3 Ustanovení § 7 odst. 1 antidiskriminačního zákona.

Navzdory zákazů vstupu s kočárky umístěnému na dveřích⁴ tedy vešla i s kočárkem do prostor ambulance, ale pracovnice na recepci ji vykázala ven. Chování recepční bylo podle stěžovatelky krajně nevhodné a arogantní. Stěžovatelka se bránila, že zákaz vstupu do ambulance s dítětem je dle jejího názoru nezákonný. Na to jí recepční měla navrhnout, aby kočárek nechala venku a vzala dovnitř dítě na rukou. To stěžovatelka odmítla, jelikož takové řešení považovala vzhledem k průběhu gynekologické prohlídky za nereálné, a navíc by tím dítě spící v kočárku vzbudila, načež by mohlo rušit své okolí křikem.

Ještě ten den stěžovatelka e-mailem podala stížnost, kterou zaslala vedoucímu lékaři Centra. Informovala ho o průběhu celé situace a požadovala vysvětlení.

Vedoucí lékař stěžovatelce krátce odpověděl,⁵ že věc prošetří. K zákazů vstupu dětí uvedl, že k němu existují rozumné důvody a že je připraven tyto důvody s ní nejlépe osobně probrat. Když stěžovatelka žádné další vyrozumění delší dobu neobdržela, e-mailem se znovu připomněla a žádala o informaci, jak vedoucí lékař její stížnost prošetřil.

Obdržela odpověď,⁶ že s recepční, která jí neumožnila vstup, Centrum ukončilo pracovní poměr ve zkušební době. Vedoucí lékař v e-mailu také vyjádřil politování, že stěžovatelka nevyužila jeho nabídku věc osobně probrat. Žádné objektivní důvody pro zákaz vstupu s kočárky nevedl.

S touto odpovědí stěžovatelka nebyla spokojena. Podle ní na recepci ten den sloužila dlouholetá zaměstnankyně Centra, takže nemohla být propuštěna ve zkušební době. Totožnost osoby na recepci v den incidentu ani jeho přesný průběh ale stěžovatelka nemá jak doložit. Nicméně trvá na tom, že pro zákaz vstupu s kočárky není rozumný důvod, protože prostory čekáren i ordinací jsou dostatečně velké.

B.2 Vyjádření vedoucího lékaře

Při posouzení námítky diskriminace dodržuji zásadu slyšení druhé strany. Požádal jsem proto vedoucího lékaře Centra o vyjádření ke skutečnostem uváděným stěžovatelkou a k důvodům zákazu vstupu s kočárky.

Vedoucí lékař mě informoval,⁷ že zákaz vstupu s kočárky v ambulanci platí dlouhodobě. Jako hlavní důvod uvedl prostorová a kapacitní omezení Centra. Prostory ambulance podle něj neumožňují odstavení kočárku, aniž by to omezilo poskytování zdravotních služeb. Vzhledem k tomu, že každoročně porodí dítě až 1 000 registrovaných pacientek Centra, nebylo by reálné, aby všechny chodily na prohlídky s kočárky.

Podle vedoucího lékaře personál Centra v individuálních výjimečných či nouzových případech umožní vstup i s kočárkem. Toto své tvrzení nijak nedoložil.

Dále uvedl, že v případě stěžovatelky se pravděpodobně jednalo o nesprávné vyhodnocení situace zaměstnankyní na recepci, která už v Centru nepracuje. Nakonec uvedl, že by bylo nereálné, aby stěžovatelka podstoupila prohlídku s dítětem v rukách, a že nic takového recepční stěžovatelce určitě nemohla navrhnout.

---

4 Stěžovatelka svůj podnět doplnila fotografií cedule s obrázkem přeškrtnutého dětského kočárku a doplňujícím textem „zákaz vstupu s kočárky“ umístěné na dveřích vstupu do ambulance.

5 E-mail vedoucího lékaře stěžovatelce ze dne 17. března 2023.

6 E-mail vedoucího lékaře stěžovatelce ze dne 15. června 2023.

7 E-mail ze dne 17. října 2023.

B.3 Osobní návštěva zaměstnanců Kanceláře veřejného ochránce práv v ambulanci

Vyjádření stěžovatelky a vedoucího lékaře si v některých aspektech vzájemně odporovala. Pro posouzení případu byla podstatná zejména přetrvávající nejasnost, zda prostory ambulance umožňují odstavení dětského kočárku (případně více kočárků), aniž by to omezilo poskytování zdravotních služeb. Pověření zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv (Kancelář) proto vedoucího lékaře požádali, zda by jim umožnil prostory ambulance navštívit a prohlédnout. Vedoucí lékař s návštěvou souhlasil.

Zaměstnanci Kanceláře Centrum navštívili v prosinci 2023. Ambulance se nachází ve dvou patrech – v každém patře je samostatný vstup a za ním čekárna, ze které se dále vstupuje do jednotlivých ordinací. Na vstupních dveřích obou pater je vyvěšena značka přeškrtnutého dětského kočárku s doplňujícím textem „*zákaz vstupu s kočárky*“.

Zaměstnanci Kanceláře si v průběhu osobní návštěvy učinili nezávislý závěr, že **prostory ambulance jsou dostatečně velké, aby umožnily odstavení minimálně dvou kočárků** v čekárnách v obou patrech, aniž by to výrazně omezovalo běžný provoz. Větší počet by však již mohl způsobovat komplikace (zejména omezení průchodnosti zúžených míst).

Vedoucí lékař zaměstnancům Kanceláře během jejich návštěvy poskytl doplňující vyjádření k podnětu stěžovatelky. Uvedl, že kromě kapacitních důvodů je zákaz vstupu s kočárky zaveden také z epidemiologických důvodů kvůli ochraně zdraví ostatních pacientek. Jako další důvody uvedl zajištění komfortu čekajících pacientek a potřebu zajistit klid pro práci personálu.

Také uvedl, že recepční, která jednala v den incidentu se stěžovatelkou, byla v předmětné době v zácvičku a celou situaci zřejmě nezvládla. Centrum s ní následně neprodloužilo pracovní poměr. Podle vedoucího lékaře nicméně celý incident vystupňovala především stěžovatelka, která byla konfliktní a agresivní. Pokud by jednala slušně, bylo by podle jeho slov možné situaci individuálně vyřešit a stěžovatelce i s kočárkem umožnit vstup do ambulance. Na závěr vedoucí lékař souhlasil s tím, že cedule se zákazem vstupu s kočárky na dveřích může působit poněkud striktně, a uvedl, že si umí představit, že by došlo k jejímu nahrazení více neutrálním sdělením v tom smyslu, aby pacientky pokud možno navštěvovaly ambulanci bez doprovodu.

C. Právní hodnocení

V této části se budu zabývat odděleně oběma aspekty případu předloženého stěžovatelkou. Nejprve (v částech C.1 až C.3) posoudím samotný plošný zákaz vstupu s dětskými kočárky do ambulance. Následně (v části C.4) se budu zabývat posouzením incidentu z března 2023, kdy stěžovatelka i přes tento zákaz do ambulance s kočárkem vstoupila a chtěla absolvovat lékařskou prohlídku.

C.1 Zákaz vstupu s kočárky z pohledu práva na rovné zacházení

Antidiskriminační zákon zakazuje diskriminaci mimo jiné v oblasti přístupu ke zdravotní péči a jejího poskytování.⁸ Poskytovatelé zdravotní péče proto musejí dodržovat zákaz diskriminace z důvodů vyjmenovaných v antidiskriminačním zákoně, mezi něž patří i pohlaví.⁹ Diskriminací z důvodu pohlaví se pak rozumí i diskriminace z důvodu mateřství

8 Ustanovení § 1 odst. 1 písm. h) antidiskriminačního zákona.

9 Ustanovení § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona.

a otcovství, tedy rodičovství.¹⁰ Tím je myšlen úzký vztah mezi rodiči (matkou či otcem) a dítětem, jelikož dítě je na svých rodičích po určitou dobu zcela závislé a odkázáno na jejich péči. Právě péče a s ní související nutnost mít dítě u sebe se může stát zdrojem znevýhodnění a méně příznivého zacházení.¹¹

Dětský kočárek je prostředek určený k uložení a přepravě dětí, které ještě nejsou dostatečně vyspělé na to, aby se mohly pohybovat převážně samostatně. K přepravě těchto dětí lze použít i jiné způsoby (např. náruč či nosítko), které ale neumožňují člověku, který dítě takto přepravuje, dítě bezpečně odložit v případě potřeby (např. během lékařské prohlídky). Pokud tedy zdravotnické zařízení zakazuje vstup s dětskými kočárky, přímo tím znevýhodňuje v přístupu ke zdravotní péči ty osoby, které mají v celodenní osobní péči děti ve věku, kdy k přepravě potřebují dětský kočárek.

Je-li tímto zdravotnickým zařízením gynekologická ambulance, z podstaty věci tento zákaz dopadá pouze a přímo na matky malých dětí, tj. na ženy z důvodu jejich mateřství. Muži totiž gynekologickou ambulanci jako pacienti nenavštěvují, a ženy, které samy nejsou matkou malého dítěte (jsou třeba jeho babičkou, jinou příbuznou či placenou chůvou), takové dítě zpravidla nemají v osobní nepřetržité celodenní péči, a mohou tedy gynekologa navštívit v době, kdy o dítě zrovna nepečují.¹²

Popsané znevýhodňování matek v přístupu ke zdravotní péči kvůli tomu, že s sebou mají své malé dítě zcela závislé na jejich celodenní péči a doзору, proto může představovat **přímou diskriminaci z důvodu mateřství**. Tu totiž antidiskriminační zákon vymezuje jako situaci, kdy se s někým na základě jeho mateřství zachází méně příznivě než s jinou osobou ve srovnatelné situaci.¹³

Na základě vyjádření obou stran a osobní návštěvy Centra považuji za prokázané, že do ambulance je zakázán vstup s kočárkem. Vedoucí lékař sice uvedl, že v odůvodněných případech je možné učinit výjimku, své tvrzení ale nijak nedoložil.

V uvedených souvislostech se jeví, že dochází k méně příznivému zacházení s matkami malých dětí ve srovnání s ostatními pacientkami ambulance. Matky malých dětí nemohou v důsledku zákazu dětských kočárků čerpat zdravotní péči, pokud nemají možnost zajistit si hlídání dítěte po dobu návštěvy ambulance.

Vzhledem k tomu, že se jedná o rozdílné zacházení z důvodu pohlaví (mateřství) v oblasti přístupu ke zdravotní péči a jejího poskytování, je potřeba posoudit, jestli zákaz vstupu s kočárky sleduje legitimní cíl a jestli je přiměřený a nezbytný k jeho dosažení. Pokud by tomu tak bylo, nejednalo by se o zákonem zakázanou diskriminaci.¹⁴

C.2 Legitimní cíl

Legitimní cíl lze popsat jako obecně uznávanou hodnotu, která si zaslouží ochranu a může vyvážit zásah do práva na rovné zacházení. V oblasti přístupu ke zdravotní péči je tento

10 Ustanovení § 2 odst. 4 antidiskriminačního zákona.

11 Kvasnicová, Jana, Jiří Šamánek a kol. *Antidiskriminační zákon. Komentář*. Wolters Kluwer, 2015, s. 153.

12 Pokud by tomu tak bylo a tyto osoby o dítě nepřetržitě osobně pečovaly např. proto, že dítě mají svěřeno do péče, jednalo by se o diskriminaci odvozenou.

13 Ustanovení § 2 odst. 3 a 4 antidiskriminačního zákona.

14 Ustanovení § 7 odst. 1 antidiskriminačního zákona.

pojem nutné vykládat spíše restriktivně, protože právo na ochranu zdraví je výslovně garantováno v čl. 31 Listiny základních práv a svobod.¹⁵

Vedoucí lékař ve svých vyjádřeních uvedl hned několik cílů, které Centrum zákazem vstupu s kočárky sleduje. Jedná se o komfort pacientek v čekárně, zajištění možnosti bezproblémového pohybu v prostorách ambulance, zabránění možnému epidemiologickému riziku a zajištění klidu na práci pro zdravotnický personál.

Vzhledem k výše uvedenému požadavku na restriktivní výklad nemohu dát vedoucímu lékaři za pravdu v tom, že by **pohodlí ostatních pacientek** představovalo legitimní cíl ve smyslu antidiskriminačního zákona, který by odůvodňoval méně příznivé zacházení s pacientkami, které jsou matkami malých dětí. Jejich právo na přístup ke zdravotní péči, podle mého názoru, převyšuje zájem ostatních pacientek na tom, aby se jim v čekárně sedělo pohodlně nebo aby je nerušily případné zvukové projevy dětí v kočárcích.

Zajištění možnosti bezproblémového pohybu v prostorách ambulance naopak za legitimní cíl považovat lze. Tak jako v jiných budovách i ve zdravotnickém zařízení je potřeba dbát na to, aby byl za všech okolností přístupný únikový východ. Pacientkám musí být umožněn pohyb v takové míře, aby se mohly přesunout z čekárny do ordinací a následně z ordinací opět do čekárny a ven. Stejně tak musejí být prostory ambulance volně průchozí pro zdravotnický personál, aby mohl vykonávat svou práci.

Za legitimní cíl je možné považovat také **snahu zabránit možnému epidemiologickému riziku a přenosu nakažlivých nemocí**, zejména pak v obdobích, kdy je jejich výskyt zvýšený. Některé z těchto nemocí představují zvýšené riziko pro těhotné ženy, které jsou častými pacientkami gynekologické ambulance. Je v obecném zájmu, aby byl přenos těchto onemocnění pokud možno co nejmenší.

Konečně musím dát vedoucímu lékaři za pravdu v tom, že **zajištění klidu na práci pro zdravotnický personál** také představuje legitimní cíl. Je v zájmu všech pacientek, aby měl zdravotnický personál zajištěny podmínky k bezchybnému a spolehlivému poskytování zdravotní péče.

C.3 Přiměřenost a nezbytnost

Existuje-li pro rozdílné zacházení legitimní cíl, je potřeba zkoumat přiměřenost a nezbytnost zvolených prostředků, kterými je tohoto cíle dosahováno. Přiměřeností se ve smyslu antidiskriminačního zákona rozumí zejména to, zda je opatření pro dosažení daného cíle vhodné (způsobivé tohoto cíle dosáhnout). Nezbytností se pak rozumí, že neexistuje jiné vhodné méně omezující opatření, které by umožňovalo dosáhnout požadovaného cíle, přičemž by nepředstavovalo takový zásah do práva na rovné zacházení.

Co se týká **zajištění možnosti volného pohybu v prostorách ambulance**, plošný zákaz vstupu s kočárky sice může tohoto cíle zřejmě dosáhnout (tj. splňuje podmínku přiměřenosti), ale v tomto konkrétním případě nesplňuje požadavek nezbytnosti. Zaměstnanci Kanceláře při návštěvě ambulance zjistili, že do prostor čekárny se v obou patrech kliniky bezproblémově vejdou nejméně dva kočárky, aniž by výrazně omezily možnost pohybu v čekárně. Sám vedoucí lékař konstatoval, že vstup s kočárkem do čekárny lze řešit individuálně dle její zaplněnosti. Existuje proto méně omezující

---

¹⁵ Kvasnicová, Jana, Jiří Šamánek a kol. *Antidiskriminační zákon. Komentář*. Wolters Kluwer, 2015, s. 246.

opatření, kterým by bylo možné dosáhnout požadovaného cíle. Je například možné postupovat tak, že pracovnice na recepci bude dohlížet na maximální únosný počet kočárků na daném patře a v případě příchodu další pacientky s kočárkem ji požádá, aby vyčkala venku, dokud se místo neuvolní.

Zákaz vstupu s kočárky není přiměřeným opatřením pro dosažení cíle **zabránit přenosu nakažlivých onemocnění**. Takový zákaz totiž nijak nezabrání tomu, aby do čekárny chodily pacientky (případně jejich doprovod), které by samy mohly být zdrojem nákazy. Děti ve věku, kdy jsou převáženy v kočárku, navíc zpravidla ještě nenavštěvují kolektivní zařízení péče o děti, takže jsou vystaveny mnohem menšímu počtu kontaktů (a tím pádem menšímu riziku nákazy) než starší děti, které kočárek nepotřebují, nebo dospělé pacientky či jejich doprovod. Tomuto cíli je tedy možné se přiblížit spíše žádostí směřovanou na všechny pacientky (a jejich doprovod), aby do ambulance nechodily, pokud mají příznaky respiračních nebo jiných nakažlivých onemocnění.

Co se týká **zajištění klidu na práci zdravotníků**, domnívám se, že zákaz kočárků je sice přiměřeným, ale nikoli nezbytným opatřením. Nebudou-li v ambulanci přítomny malé děti, jejichž projevy mohou být rušivé, jistě se tím zvýší celkový klid v ordinaci. Tohoto cíle lze ale dosáhnout i jinými způsoby, které nebudou představovat takový zásah do práv matek malých dětí. Do čekárny je například možné umístit ceduli s upozorněním na to, aby pacientky nenechaly své děti dělat hluk či jinak rušit zdravotníky. V případě, že by některé z dětí svými projevy přesto rušilo zdravotníky natolik, že by to ohrozilo jejich schopnost poskytovat řádně zdravotní péči, je možné požadovat po pacientce s tímto dítětem, aby se dočasně přesunula mimo prostory ambulance, dokud se dítě neuklidní.

Lze tedy shrnout, že plošný zákaz vstupu s dětskými kočárky nespĺňuje podmínku přiměřenosti a nezbytnosti v případě kteréhokoli z legitimních cílů, které v tomto případě připadají do úvahy.

S ohledem na výše uvedené **považuji za prokázané, že se Centrum obecným zákazem vstupu s kočárky dopustilo diskriminace z důvodu mateřství**. Zákaz vstupu s kočárky totiž představuje méně příznivé zacházení s pacientkami, které jsou matkami malých dětí. Tento zákaz sice sleduje legitimní cíl, ale není přiměřený a nezbytný.

C.4 Vykázání stěžovatelky z ambulance v březnu 2023

Jak jsem již uvedl, kromě samotného zákazu vstupu s kočárky umístěného na dveřích do čekárny ambulance (jímž se v jednom případě stěžovatelka nenechala odradit, poněvadž mu pro aktuální osobní situaci výjimečně nebyla s to vyhovět) spatřuje stěžovatelka diskriminaci také v tom, že ji v březnu 2023 recepční po vstupu do čekárny s kočárkem vykázala, a nemohla proto absolvovat domluvenou prohlídku.

Taková situace by představovala přímou diskriminaci stěžovatelky z důvodu mateřství v přístupu ke zdravotní péči. Přímou diskriminací je (jak blíže rozvádím výše v části C.1 tohoto vyjádření) situace, kdy se s někým na základě jeho mateřství zachází méně příznivě než s jinou osobou ve srovnatelné situaci.¹⁶

Tvrzení obou stran o průběhu incidentu se ale naprosto rozcházejí. Stěžovatelka tvrdí, že od okamžiku, kdy s kočárkem vstoupila do čekárny, vůči ní pracovnice Centra

¹⁶ Ustanovení § 2 odst. 3 a 4 antidiskriminačního zákona.

vystupovala hrubě a ihned jí oznámila, že z ambulance musí odejít. Vedoucí lékař naopak tvrdí, že stěžovatelka od počátku vystupovala agresivně a celou situaci zbytečně zhoršila. Pokud by tak neučinila, bylo by možné nalézt vstřícné řešení. Ani jedna ze stran svou verzi o průběhu incidentu nemá jak doložit.

Nedisponuji žádnými prostředky k ověření, jak situace skutečně proběhla.

Na základě shromážděných podkladů nelze prokázat, že **se Centrum v březnu 2023 dopustilo diskriminace stěžovatelky v přístupu ke zdravotní péči z důvodu jejího mateřství tím, že ji vykávalo z prostor ambulance a neumožnilo jí absolvovat lékařskou prohlídku, protože s sebou měla kočárek s dítětem.**

D. Informace o dalším postupu

Vedoucí lékař v průběhu rozhovoru se zaměstnanci Kanceláře vyjádřil ochotu zákaz vstupu s kočárky nahradit jiným opatřením, které by bylo způsobilé dosáhnout sledovaných legitimních cílů, aniž by představovalo diskriminaci pacientek s dětmi. Mohlo by se např. jednat o ceduli s výzvou pacientkám, aby pokud možno chodily na vyšetření bez doprovodu. Tento vstřícný postoj velmi oceňuji a **vedoucímu lékaři doporučuji, aby tuto změnu uskutečnil.**¹⁷

Toto posouzení zasílám vedoucímu lékaři Centra a stěžovatelce. Byl bych rád, kdyby se vedoucí lékař do 30 dnů od doručení tohoto posouzení vyjádřil, zda a v jaké podobě hodlá moje doporučení přijmout. Ve stejné lhůtě se k mým závěrům může vyjádřit i stěžovatelka.

Brno 17. září 2024

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

---

¹⁷ Podle ustanovení § 21b písm. c) zákona o veřejném ochránci práv.